

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

TISKOVÁ ZPRÁVA

3. 9. 2014

Více najdete na www.nkp.cz a www.klementinum.cz <Pro novináře>

Národní knihovna spolu s Googlem digitalizují národní i mezinárodní poklady

Praha, Klementinum: V rámci snahy o zpřístupnění literárních klenotů v elektronické podobě navázala Národní knihovna ČR spolupráci se společností Google. Přípravné práce probíhaly již od roku 2011, samotná digitalizace, během níž budou zpracovány fondy starých tisků i sbírky Slovanské knihovny, byla započata v letošním roce.

Koncem roku 2010 uzavřela Národní knihovna ČR smlouvu se společností Google na digitalizaci svých sbírek historických a vzácných knih uložených v Oddělení rukopisů a starých tisků a Slovanské knihovně. „*Zhruba v roce 2008 oslovila společnost Google Národní knihovnu se zájmem o spolupráci na digitalizaci. Knihovna předala Googlu podrobný profil svého fondu starých tisků, na jehož základě Google projevil vážný zájem, který vedl k podepsání smlouvy,*“ líčí Tomáš Böhm, generální ředitel Národní knihovny ČR. Před započítím vlastního skenování však ještě probíhaly tři roky intenzivní přípravné práce. Knihy musely být opatřeny štítky a čárovým kódem, načež následovala elektronická katalogizace (v roce 2013 víc jak 22.000 záznamů), fyzická i elektronická kontrola záznamu. Poté byly vyřazeny svazky k digitalizaci nezpůsobilé z důvodu nevyhovujícího formátu a pak došlo na ocenění knih kvůli určení pojistné hodnoty. „*Knihy před předáním Googlu přezkoumává Restaurátorské oddělení, které provádí pasportizaci - tzn. rozřazuje a třídí je do čtyř kategorií podle míry poškození, vede o nich evidenci, čistí je a provádí drobné opravy. Před transporty restaurátoři několik vytipovaných knih podrobně zdokumentují, aby bylo možné zkontrolovat, v jakém stavu se svazky vrací,*“ popisuje ředitel. Na samotnou intenzivní digitalizaci knih tak došlo až v lednu 2014. „*Knihy pro digitalizaci v projektu Google se transportují za dodržení přísných kritérií. Kromě bezpečnosti se dbá také na absolutní eliminaci poškození svazků. Vozíky jsou vyrobeny na míru, takže jsou svazky zabezpečeny proti nárazu, otřesu, ale třeba i vlhkosti. Prostor v kamionu je vybaven klimatizací a přirozeně dalšími bezpečnostními prvky, o jejichž detailech však nemůžeme z pochopitelných důvodů hovořit,*“ uvedla Irena Maňáková, ředitelka Odboru komunikace NK ČR.

Kromě části fondů Oddělení rukopisů a starých tisků se digitalizace ve spolupráci se

společností Google týká také jedinečných sbírek Slovanské knihovny. Z jejích fondů byly pro projekt vybrány nejprve knihy z období 19. století, přesněji z let 1800–1874. Přípravou již prošlo více než 12 000 svazků, od zahájení samotné digitalizace bylo k dnešnímu dni odesláno k digitalizaci 7247 svazků monografií (a v menší míře též periodik). Od letošního roku začala Slovanská knihovna připravovat rovněž dokumenty vydané v 18. století a zahájila též zpracování knih z let 1874–1900, avšak pouze u děl, která již prokazatelně nejsou chráněna autorským právem. Celkově předpokládá Slovanská knihovna digitalizaci přibližně 20 000 až 25 000 svazků ze své sbírky. *„Digitalizace se týká kompletních sbírek především ruské, polské a srbochorvatské literatury, v menší míře jsou zastoupeny též dokumenty ukrajinského, běloruského, lužickosrbského, slovinského a bulharského původu. Jde často o celé soukromé knihovny, které Slovanská knihovna získala převážně v první polovině 20. století. Obsahují jak odbornou literaturu věnující se zejména historii, jazykovědě a literární vědě jednotlivých slovanských národů a jejich vzájemným vztahům, ale rovněž původní literární produkci slovanských autorů, včetně prvních vydání děl zásadních autorů 19. století,“* vypočítává ředitel Slovanské knihovny Lukáš Babka. A dodává: *„Digitalizována již byla například převážná část unikátní tzv. Rešetarovy sbírky ragusian, v brzké době bude zahájena digitalizace rozsáhlé sbírky knih v ruštině, kterou v první polovině 19. století shromáždil petrohradský knihkupec a vydavatel A. F. Smirdin.“*

V rámci několikaleté spolupráce bude digitalizováno více než 140 000 svazků knih, mapujících široké stránky vývoje evropské společnosti nahlížené přes zrcadlo tištěné knihy. V současné době jsou digitalizované části sbírek postupně zpřístupňovány přes *Knihy Google Books* (books.google.cz) a v příštím roce též přes evropskou digitální knihovnu starých tisků [Manuscriptorium](http://www.manuscriptorium.cz) (www.manuscriptorium.cz), která je volně dostupná na internetu. *„Digitalizace starých tisků kopíruje naše snahy přiblížit své sbírky širokému okruhu uživatelů. Každý bude mít nyní možnost z pohodlí domova nebo pracoviště nahlédnout pouhým kliknutím do tištěného dědictví světových i českých dějin a kultury. Díky propojení na virtuální prostředí Google je již v současnosti možné spojovat jednotlivé tituly z rozptýlených světových knihoven dohromady, funkčně sestavovat jednotlivé knihovní celky jen skrze obrazovku počítače, tabletu či chytrého telefonu,“* vysvětluje Irena Maňáková výhody celého procesu. A doplňuje: *„Zpřístupnění ve virtuálním prostředí navíc umožňuje ochránit originály tisků a jejich zachování pro budoucí generace. Jedinečným způsobem se tak v digitalizaci tisků prolíná požadavek minulosti a volání budoucnosti.“* Každých šest týdnů přibývají tisíce dalších digitalizovaných titulů.

O službě Knihy Google

Posláním společnosti Google je zpřístupňovat informace lidem na celém světě. Velká část informací je přitom uchována v milionech knih v mnoha jazycích. Knihy Google (nebo-li Google Books, google.cz/knihy) představují užitečný zdroj informací o knihách. Fungují jako klasický vyhledávač, jen místo indexu webových stránek prohledávají index knih, a tak pomáhají knihám a čtenářům se vzájemně najít. Službu Knihy Google tvoří obsah poskytnutý na základě dohody či partnerství, který pochází ze dvou zdrojů: Partnerského programu a Projektu knihovna.

V rámci Partnerského programu dodávají digitalizovaný obsah knih samotní partneři - nakladatelé, autoři, nositelé autorských práv. Jejich cílem je knihy zviditelnit a usnadnit uživatelům jejich nalezení a koupi. Partneři povolují do knih nahlízet (určitá část obsahu knihy je k dispozici), stejně jako když si knihu prohlížíte v knihkupectví.

Projekt Knihovna je založený na spolupráci s významnými knihovnami. Knihy ukryté v knihovnách už často nebývají v tisku, tj. nejsou komerčně dostupné, ale pořád se na ně vztahuje autorské právo. V tomto případě jsou zobrazeny pouze bibliografické údaje o knížce a malý úryvek textu relevantní dotazu uživatele (podobně jako u webového vyhledávání, kdy se zobrazí odkaz na stránku s krátkým popisem). V případě, že kniha již není chráněna autorským právem, je možné ji celou zhlédnout online nebo si ji zdarma stáhnout. V obou případech však uživateli nabídne odkaz na obchody, kde je možné ji zakoupit nebo knihovny, u kterých ji lze zapůjčit.

V Knihách Google je více než 20 milionů knih ve více než 400 jazycích z více než 100 zemí. Google spolupracuje s více než 48 000 partnery a více než 40 světovými knihovnami. Národní knihovna ČR byla dvanáctou evropskou a čtvrtou národní knihovnou, s níž společnost Google uzavřela smlouvu. Annabella Weisl, manažerka pro strategická partnerství, Knihy Google uvádí: "Technologie, které dnes máme k dispozici, nám umožňují nejen zachovat historii a kulturu pro budoucí generace, ale také ji svým způsobem opětovně oživit. Veřejně dostupné materiály a knihy jsou důležitou součástí světového dědictví a my jsme velmi rádi, že můžeme spolupracovat s Českou národní knihovnou na zpřístupnění jejich vzácných sbírek nejen do České republiky, ale i celého světa."

V případě dotazů na projekt Knihy Google kontaktujte:

Lucie Bílková

Grayling Czech Republic

tel. 224 251 555, 702 085 220

lucie.bilkova@grayling.com

DIGITALIZACE V ČÍSLECH

1 x za 6 týdnů je přepravena jedna várka	4000 svazků
z fondu ORST dosud zdigitalizováno	17 277 titulů
z fondu SK dosud zdigitalizováno	7 247 titulů
celkem bude z fondu SK zdigitalizováno	20 – 25 000 svazků
celkem bude z fondu ORST zdigitalizováno	120 000 svazků

VÝBĚR JIŽ DIGITALIZOVANÝCH VÝZNAMNÝCH DĚL:

Signatura: 1 A 14 (1-2 díl)

Bale, John (1495-1563)

Scriptorum illustriu[m] maioris Brytanni[a]e quam nunc Angliam & Scotiam uocant catalogus...
Basileae : Apud Ioannem Oporinum, 1557

John Bale (přezdívaný díky svým jistým povahovým rysům nevrlý žok, „bilious Bale“) se řadí mezi nejvýznamnější myslitele Tudorovské Anglie první poloviny 16. století. Je považován za autora nejstarší známé verze dramatu v angličtině (na téma bájněho krále Jana). Prezentovaný tisk je jeho dílem obsahujícím rozsáhlý seznam prací britských autorů až do jeho současnosti, který byl sepsán především na základě sbírek z tehdejších rušených klášterních knihoven.

Signatura: 45 G 274

Felbiger, Johann Ignaz (1724-1788)

ABC und Buchstabirbüchlein zum Gebrauche der Landschulen in den kaiserlich-königlichen Staaten. -
- Prag : im Verlag der k.k. Normalschulbuchdruckerey, 1777

Johann Ignaz Felbiger je úzce spojen se školskými reformami prováděnými za vlády Marie Terezie. Roku 1774 se účastnil přípravy a následného vydání Všeobecného školního řádu, v němž byla uzákoněna mimo jiné všeobecná vzdělávací povinnost. Zavedl písmenkovou a tabulkovou metodu výuky, při níž učitel sestavoval z učebnic tabulky, ze kterých se děti učily nazpaměť celé věty. Tabulkový zápis obsahoval pouze počáteční písmena z učeného textu a sloužil jako učební pomůcka. Vzorníky písma se užívaly plošně ve všech základních školách českých zemí. Obzvláště za současné situace hledání nových forem výuky písma na základních školách jsou tyto vzorníky cenným materiálem při hledání cest, kam by se nové výukové metody mohly nebo neměly ubírat.

Signatura: 46 G 618

Komenský, Jan Amos (1592-1670)

Lux E Tenebris, novis radiis aucta. Hoc est: Solemnissimae Divinae Revelationes... [Lugduni
Batavorum : s.n.], 1665

Jeden z největších českých i evropských myslitelů, filosofů a spisovatelů Jan Amos Komenský byl poslední biskup Jednoty bratrské. Během svého života si získal úctu a uznání především jako pedagog, respektive teoretik pedagogiky a autor mnoha spisů z tohoto oboru. Byl jediným tvůrcem originální, filosoficky ukotvené pedagogické soustavy v českých zemích, zabýval se všeobecnou teorií výchovy, didaktikou, vytvořil speciální metodiku výuky jazyků a sám sepisoval originální učebnice. Národní knihovna nemá ucelenou sbírku jeho rukopisů, zato má pozoruhodnou sbírku starých tisků úzce spojenou s touto osobností (především z bývalé knihovny komeniologa profesora Josefa Šmahy). Uvedený titul obsahuje soubory proroctví Drabíkových a Kotterových, kterým Komenský věřil.

Signatura: 49 B 59

Brahe, Tycho (1546-1601)

Tychonis Brahe Astronomiae Instauratae Progymnasmata. Quorum haec Prima Pars De Restitutioe Motuum Solis Et Lunae Stellarumque Inerrantium Tractat. Et Praeterea de admiranda Nova Stella Anno 1572 exorta luculenter agit. -- Typis Inchoata Vraniburgi Daniae; Absoluta Pragae Bohemiae : Absoluta Pragae Bohemiae : [s.n.], 1602

V klementinských fonděch se dochovala ceněná vydání děl proslulého dánského hvězdáře Tycho Brahe, pobývajících řadu let na pražském dvoře Rudolfa II. Tycho Brahe byl považován za nejlepšího a nejpresnějšího pozorovatele hvězdné oblohy, překonaného až šedesát let po vynalezení dalekohledu. Některé z jeho titulů byly tištěny v jeho vlastní tiskárně na ostrově Hvenu a dokončeny následovně v Praze. Tento tisk si zakoupil roku 1603 plzeňský hvězdář Ladislav Stehlík. Postupně budou digitalizovány také tisky pocházející přímo z knihovny tohoto výjimečného astronoma a astrologa.

Signatura: 50 A 29

Kosmas (cca 1045-1125)

Cosmae Pragensis Ecclesiae Decani Chronicae Bohemorum Libri III. In quibus gentis origo, et prisci duces, usque ad Wratislaum primum Regem creatum sub Henrico III. Imp. et annum Christi MCXXVI. Item S. Adalberti episcopi Pragensis Vita et martyrium ab eodem Cosma Decano descripta. Praefixa ducum regumque Bohemiae elogia / versibus decantata a Martino Cutheno & Caspare Cropacio, Poetis Bohemis. Hanoviae : Typis Wecheliani, apud Claudium Marnium & heredes Ioannis Aubrii, 1607

Kosmova kronika česká (v latinském originálu Chronica Boemorum, v přesném překladu Kronika Čechů) je **nejstarší česká kronika**, tj. kronika týkající se dějin Čechů. Původní text byl napsán latinsky a jeho autorem byl Kosmas, děkan pražské svatovítské kapituly. Ten ji sepsal pravděpodobně v letech 1119 až 1125. Kronika stojí na úplném počátku české historiografie a je obecně považována za jedno z nejvýznamnějších literárních děl, které v českých zemích ve středověku vzniklo. Zároveň je to jeden z nejdůležitějších historických pramenů pro poznání českého raného středověku. Poprvé vyšla v tištěné verzi v roce 1602 v Hannoveru v péči editora M. Frehera, který ji vydal znovu o pět let později. Tisk také obsahuje práce dvou českých humanistických spisovatelů, Martina Kuthena ze Šprinsberku a Kašpara Kropáče z Kozince.

Signatura: 50 A 43

Hájek z Libočan, Václav (1499-1553)

Böhmische Chronica Wenceslai Hagecii. Von Ursprung der Böhmen, von irer Hertzogen und Könige, Graffen, Adels und Geschlechter Ankunfft, von ihren löblichen ritterlichen Thaten, item von der Städte und Schlösser Fundation und Anfang und was sich sonsten an geistlichen und weltlichen Enderungen in und ausser der Kron Böhmen Denckwürdiges allenthalben in 883. Jahren begeben und zugetragen / Jetzt aus böhmischer in die deutsche Sprache (welches zuvor niemahls geschehen) mit Fleiß transferiret und mit einem ördentlichen Register in Druck verfertigt durch Johannem Sandel Zluticensem, jetzo der königlichen Stadt Cadan in Böhmen Notarium. -- Gedruckt zu Prag ... : durch Nicolaum Straus inn Verlegung Andreassen Weidlichs ..., 1596

Kronika Václava Hájky z Libočan (originální název Kronika česká, původním pravopisem Kronyka Czeska) je **česky psaná humanistická kronika o dějinách českého národa**. Vesměs nikdy nebylo pochyb o vysoké literární hodnotě tohoto díla. Jazykem používaným v kronice je stručná, snadno čtivá čeština blízká lidové řeči. Nejkontroverznější složku díla představuje faktografie, která je často nepodložená informacemi a mnohdy výslovně zavádí. Kronika byla psána v letech 1533 (někdy uváděno 1534) až 1539, ale poprvé vyšla až v roce 1543. Přestože se jednalo o populární dílo, bylo vydáváno poměrně málo. Po prvním vydání v roce 1541 byla kronika vydána až roku 1596 v německém překladu městského písaře Johanna Sandela (Böhmische Chronica).

Signatura: 50 B 2

Papež Pius II. (1405-1464)

Aeneae Silvii Senensis de Bohemoru origine ac gestis historia, uariarū rerū narrationem complectens : Cui nunc primum copiosus acceßit index, quo facilius studioso lectori sit obviam, quicquid de una quaq; re, cuius in hoc libello sit mentio, scire desiderat. -- Coloniae : apud Heronem Alopecium, 1524

Papež Pius II., rodným jménem Enea Silvio Bartolomeo Piccolomini byl italský humanista, diplomat a historiograf, který usedl roku 1458 na papežský stolec. Svůj bohatý politický i osobní život popsal ve svém nejobsáhlejším díle, nazvaném *Commentaries*, což je dodnes zatím jediná autobiografie napsaná papežem v době pontifikátu. Je také znám svými erotickými spisy, které sepsal v dobách svého mládí. Eneo Silvio Piccolomini byl autorem mnoha spisů náboženského i filosofického charakteru, ale také prací dějepisných a geografických. **Jedním z jeho nejznámějších děl je *Historia Bohemica*** (Historie česká), první v humanistickém duchu koncipované historické dílo, jež bylo věnováno zaalpské zemi. Jejímu autorovi nebylo české prostředí neznámé. Naše země navštívil v roce 1451 jako císařský vyslanec a zavítal mimo jiné také do Tábora, jehož reformovaná obec byla následujícího roku zlikvidována Jiřím z Poděbrad. Jeho Historie česká se v Evropě stala na dlouhou dobu zdrojem poznatků o českých dějinách i o vlastním husitském hnutí, které přirozeně odsuzuje.

Signatura: 54 G 103

Koniáš, Antonín (1691-1760)

Clavis Haeresim claudens & aperiens. Kljč Kacýřské Bludy K rozeznánj otwjrągjcý, K wykořeněnj zamjągjcý. Aneb Registřjk Něktěrych bludných, pohorssliwých, podezřelých, neb zapowěděných Kněh, s předcházegjcými aučinliwými Prostředky, s kterými pohorssliwé, a sskodliwé Knjhy wyskaumati, a wykořeniti se mohau : Na Swětlo wydany. -- Wytisštěný w Hradcy Králowe : v Jana Kljmenta Tybély, 1749

Jezuita Matěj Antonín Koniáš, známý jako „páter Koniáš“ byl český kazatel, misionář, cenzor a náboženský spisovatel. Jedna z jeho prací, neblaze proslulá příručka, známá pod zkráceným názvem Klíč (zde ve druhém vydání) je vlastně nejstarším soupisem české literatury. „Klíč“ obsahoval 1233 titulů českých a dále knihy psané německy, latinsky a francouzsky a třídil nekatolickou literaturu do několika tříd dle závadnosti. Značné procento knih tvořily ty, které byly vytištěny v německých, slezských a slovenských tiskárnách a podloudně dopravovány do Čech. Všechny tyto knihy nebyly nenávratně ztraceny, od každé z nich se zachovaly exempláře, uložené v klášterech do uzavřených oddělení „**libri prohibiti**“. Koniášovým cílem bylo „vytvořit nové katolické Čechy“. Jeho zápal považovali někdy za přehnaný a problematický i sami jezuité a byl ze strany svých představených za něj napomínán. Koniáš neničil jenom umělecké skvosty Jednoty bratrské či z doby husitství. Ve většině případů se jednalo o zábavnou či erotickou literaturu například kramářské sešitky nebo dobovou pornografii. Bývá vnímán kontroverzně - jako zasloužilý zbožný šířitel katolické víry bojující proti „bludům“, ale i jako netolerantní cenzor a ničitel české kultury. V době národního obrození se z něj stal symbol domnělého jezuitského tmářství a útlaču české kultury. Během komunistického režimu byla jeho činnost nadměrně zveličována a překrucována, aby poškodila obraz římskokatolické církve a účelově se zamlčovalo, že se snažil spálené problematické knihy plynule nahrazovat katolickou literaturou, nezřídka vlastní provenience.

Signatura: 52 A 19

Sub olea pacis et palma virtutis conspicua orbi regiae Bohemiae corona, primum divi Wenceslai gloriosis meritis in regium oblata praemium, subinde vero ad augustissimam domum Austriacam haereditario jure a saeculis devoluta, hodie in Augustissimo vertice Caroli VI. et Elisabethae Christinae, Augusto splendore fulgentior, sub regiae inaugurationis solemnibus Coram suis Caesareis, Regisque Majestatibus Humillima veneratione pro theatro exhibita in melodramate a Caesareo at Academico Collegio Societatis Jesu Pragae ad s. Clementem anno 1723. -- Pragae : Typis Universitatis Carolo-Ferdinandae in Collegio Societatis Jesu ad S. Clementem, 1723

Jezuité se v rámci svých institucí snažili rozvíjet všechny složky kultury a lidské představivosti. Již od 16. století provozovali ve svých institucích (především vzdělávacího charakteru) různé nákladné

divadelní hry. Byly to velkolepé podívané, které lákaly lid. Byly hrány nejen v latině, ale často také v češtině a němčině. Jezuitské hry provozované studenty se nám zachovaly buď v úplném textu, nebo ještě častěji jenom v tak zvaných synopsích, stručných, někdy jen jednolistových programech, kde jsou vytyčeny pouze hlavní události děje. Z roku 1723 se dochoval celý konvolut textů těchto her, ve kterém je obsažen celý text melodramatu o sv. Václavu, provozovaném na počest císaře Karla VI. v Klementinu s hudbou Jana Dismase Zelenky. Prohlížíme-li jména účinkujících, vidíme, že osoby vznešené, knížata nebo alegorické postavy jednotlivých korunních zemí byly často představovány šlechtickými studenty.

Signatura: 66 G 13

Pápai Páriz, Ferenc (1649-1716)

Dictionarium Latino-Hungaricum, Succum & medullam purioris Latinitatis, ejúsque genuinam in Lingvam Hungaricam conversionem, ad mentem & sensum proprium Scriptorum Classicorum, exhibens: Indefesso XV. Annorum labore, subcisivis, ab ordinariis negotiis, temporibus collectum, [et] in hoc Corpus coactum / a Francisco Pariz Pápai, Medicinae Doctore, Ejusdemque Facultatis, in Celeberrima Academia Basileensi, Assessore, & in Illustri Collegio Nagy-Enyediensi Professore Publico. -- Leutschoviae : apud Haeredes Samuelis Brewer, 1708

Mezi prvními tisky určenými k digitalizaci nalezneme také tištěné originály z původně soukromé sbírky Széll-Kubelík. Dvě jména v jejím názvu označují dvě zajímavé osobnosti středoevropských dějin, se kterými je úzce spojena. První z nich byl vynikající právník, historik a bibliofil Farkas Széll, prezident soudu v Debrecíně a Budapešti. A druhou houslistu Jan Kubelík. Jednotlivé tituly této rozsáhlé sbírky se plně odrážejí profesní i osobní zájmy jejích majitelů, jmenujme například první vydání maďarsko-latinského slovníku, jehož autorem je maďarský učenec, lékař a filozof Ferenec Páriz Pápai. Ten vystudoval sice na německých univerzitách, brzy se však vrátil do Maďarska a stal se jedním z hlavních inovátorů vědy a filozofie sklonku 17. století. Obdobná díla jsou velice ceněná především díky svému nízkému počtu dochování. Ostatně právě v případě těchto jazykově specifických dokumentů se osvědčuje jedna z výrazných předností digitalizace, tj. možnost znovu zpřístupnit tituly, které by jinak mohly zůstat zapomenuty.

Signatura: 46 G 811

Hus, Jan (ca 1371-1415)

Vier Christliche brieffe, so Johan[n] Hus der heylig marterer aus dem gefengcknus zu Costentz im Concilio, an die Behem geschriben hat, verteutscht, sampt einer vorrede D. Marth. Luthers, das zukunfftig Concilium betreffent. -- [Norimberg : Johann Petreius], 1536

Mistr Jan Hus byl římskokatolický kněz, český středověký náboženský myslitel, vysokoškolský pedagog, reformátor a kazatel. Hus byl, po Johnu Wycliffovi, jehož myšlenkami a argumentací byl inspirován, jedním z kritiků církve a jejích poměrů a zvyklostí. Jeho díly se vedle jiných inspirovali pozdější reformátoři Martin Luther, Jan Kalvín a Ulrich Zwingli. Jeho osobnost je známa snad každému z nás, ostatně v roce 2005 se Jan Hus umístil na sedmém místě v anketě Největší Čech. Jeho spisy se zachovaly v četných opisech, stejně tak jako četná fiktivní zobrazení scén jeho smrti. Z doby počátků českého knihtisku však nemáme téměř žádné tisky jeho děl. Oproti tomu v cizině, a to hlavně v protestantském Německu, byla jeho díla vydávána s mnohem větší intenzitou. Počet tisků roste především v době Lutherových reforem, jako například tisk jeho listů, psaných z Kostnice a obsahujících předmluvu samotného Martina Luthera latinsky i německy.

